

Kancionál, r. 1596
Sign. B 98, 96/2002

Okresní muzeum Rakovník

Typologický popis knihy a popis poškození

zpracovala BcA. Jana Dvořáková

Typologický popis:

Rozměry: 527×376×190 mm

Celokožená vazba s dřevěnými deskami (20 mm silné), bohatým kováním a trojbarevnými kapitálky. Hřbet je kulatý se 7 mohutnými dvojitými vazy. Jedná se o převazbu – knižní blok byl při ní ořezán, což je patrné především na iluminacích.

Na potah knihy byla použita bílá vepřovice, celé desky jsou zdobené slepotiskem (rostlinné, figurální výjevy s nápisy, medailonky s podobiznami, jednotlivé pásy rámových bordur jsou odděleny linkami). Na Přední desku byla později vyražena 1 raznice rakousko-uherská a 1 raznice bez obrazu. Hřbet je zdoben pouze linkami. Zkosené hrany desek jsou z vnitřní strany zdobené rostlinným slepotiskem.

Knih je bohatě zdobena mosazným kováním. Obrys masivní nárožnice má deltoideální tvar. Z plochy základny roste blíže rohu desky pukla ve tvaru kónického polygonu, vrchol pukly je plochý. Okraje deltoidu jsou zdobené vybíhajícími liliemi. Plochu základny tvoří plošný rostlinný ornament, který je tvořen otvory .

Masivní středové kování s puklou je kruhového tvaru s vybíhajícími hroty a proděravělé malými kruhovými otvory. Hrany desek kryje hranové kování s rovným zubovaným okrajem a drobnou tepanou výzdobou.

Knih je sepnuta dvěma trnovými sponami, přičemž trny jsou na přední desce (dírková desková spona: hlava s dírkou). Tělo spony je zdobeno rostlinným tepaným ornamentem. Silné kožené řemínky jsou zdobené slepotiskovými linkami. Trny na přední desce mají kruhovou podložku.

Kapitálky jsou oranžovo-žluto-bílé, ušité kolem kulatého koženého jádra. Ořízka není barvená.

Knižní blok je kombinovaný (papír a pergamen). Především v první části knihy jsou na přední ořízce nalepeny papírové záložky, na pergamenových foliích jsou zlacené pergamenové nebo kožené.

Na předním příděští je inkoustem nápis „*Numero Tertio*“, signatura N 15 a razítko muzea v Rakovníku, které se opakuje i na všech třech volných předsádkových listech a na prvním pergamenovém foliu. Na předsádkových listech je zřetelně viditelný filigrán ve tvaru půleného erbu s korunou nahoře. Levá část je šrafovaná, napravo je polovina orlice.

- Na aversu nultého pergamenového folia je drobná černobílá lazurní kresba kostela, na reversu začíná kancionál velkou dedikační iluminací donátorky v pokleku před Ježíšem na kříži.

- Na aversu 1. folia již začíná notace. Strana je uvedena velkou zlatou iniciálou P s motivem Navštívení Panny Marie. Strana textu s notami je lemována vlevo i vpravo bohatou bordurou se zlaceným rostlinným motivem. V dolní části listu je další klečící donátor s vysvětlujícím

medailonem (text v češtině). Na reversu folia pak následuje text s notací. Iniciálky jsou provedeny v červené a modré barvě. Linky pro notový zápis jsou červené, noty a text jsou psány železito-duběnkovým inkoustem. Rubriky jsou žluté. V záhlaví jsou červené napsány názvy kapitol a foliace.

- fol. 2-11 papírová folia: při horním okraji jsou hnědé skvrny; pravý dolní roh je ohmataný a špinavý od častého listování.
- fol. 12 pergamen. folio začíná temně modrou iniciálou M s dvěma postavami ve čtvercovém poli rustikálnějšího typu; noty jsou zde modré.
- fol. 13-26 papír. folia s četnými opravami papírem; na několika místech je na dolním okraji opět razítko muzea; dolní okraje jsou více potřhané.
- fol. 27 pergamen. folio se zelenou iniciálou R a rostlinnými bordurami; v dolní části je velká figurální iluminace – značně poškozená, odloupaná barevná vrstva; vše je opět vyvedeno v rustikálním stylu; část textu byla nejprve napsána červeným inkoustem, který byl pak přepsán černým.
- fol. 28-39 papír. folia s potřhaným dolním okrajem a skvrnami; červené linkování sprašuje; několik řádků bylo silně přeškrtnáno černou barvou (fol. 35).
- fol. 40 pergamen. folio se starorůžovou iniciálou R a figurálním výjevem, rostlinnou bordurou a výjevem s drakem v dolní části (spolu s donátorem) je provedeno velmi pečlivě; v borduře je znatelná podkresba tužkou; zelené a modré pigmenty narušují pergamen a prolézají na druhou stranu.
- fol. 41-52 papír. folia s mastnými hnědými skvrnami při horním okraji; červené záhlaví sprašuje (obtiskuje se na protější list).
- fol. 53 pergamen. folio s oranžovou iniciálou U a figurálním výjevem; opět rozvilinové bordury; v dolní části je iluminace s výjevem Útěku do Egypta a v rohu postava donátora se jménem Ondřej Rausek; iluminace byla poškozena zatečením.
- fol. 54-80 papír. folia s množstvím oprav papírem; železito-duběnkový inkoust proniká na druhou stranu listu (fol. 58, 61, 79, 80); některá písmena začínají prskat, modrý text sprášel, vybledl a je téměř nečitelný (fol. 64, 65 aj.).
- fol. 81 pergamen. folio s oranžovou iniciálou R s holubicí, rustikální bordury, v dolní části figurální výjev (souzení mrtvé duše v nebi) s kelčícím donátorem; dvě písmena textu propadávají !!!
- fol. 82-98 papír. folia s četnými opravami papírem; text inkoustem propadá na všech listech.
- fol. 99 pergamen. folio s modrou iniciálou P ve žlutém poli, rámovaném modře; noty sprašují; text byl přepsán černým inkoustem.
- fol. 100-122 papír. folia: text prská a propadá se (fol. 100-114, 119-120), modrý inkoust šedne.
- fol. 123 papír. folio se zelenou iniciálou R se srdcem proklátým mečem, rostlinnými bordurami s ptáky, v dolní části Adam a Eva u stromu poznání a Zvěstování (zlacené); jiný styl malby, více renesanční.
- fol. 124-132 papír. folia bez většího poškození; červený inkoust sprašuje.
- fol. 133 pergamen. folio s modrou iniciálou Z ve žlutém poli s rozvilinami; okraje jsou smršťené.
- fol. 134-162 papír. folia: text prská (fol. 135-137, 139-145), fol. 140 je vytržené a chybí, velký přelep dolního okraje (fol. 141-145), celé řádky textu propadají, zbytky jsou ve hřbetu (fol. 146-149), fol. 162 má potřhaný dolní okraj s přeplepy.
- fol. 163 pergamen. folio začíná velkou rozvilinovou iniciálou D s figurálním výjevem se lvy, v dolní části je výjev Narození Krista s donátorem Danielem Malířem, zelené bordury; folio je značně zašpiněné, horní okraj je smršťený.
- fol. 164-210 papír. folia: prskání textu (fol. 173, 179, 181, 210).

- fol. 211 pergamen. folio začíná zelenou iniciálou A s motivem Křtu Krista (se zlacením), rozvilinové bordury, dole výjev donátora v antickém stylu (Tobiáš Hanza Žlutický).
- fol. 212-223 papír. folia: modrý pigment bledne.
- fol. 224 pergamen. folio začíná oranžovou iniciálou P s postavou, rozvilina s vinnými hrozny, dole velmi realistická iluminace donátora Davida Píseckého z Třebeska před hořícím městem.
- fol. 225-398 papír. folia: propadání inkoustu (fol. 240-242, 245, 253, 258, 263, 265, 357, 368-372), červená a žlutá sprašuje; nepopsané listy (fol. 373-374, 385-398).